

Analys av klass- och könsmärkt språk i Lina Wolffs böcker

Pehar, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:830496>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

FILOSOFISKA FAKULTETEN
INSTITUTIONEN FÖR SKANDINAVISTIK

Ana Pehar

Analys av klass- och könsmärkt språk i Lina Wolffs böcker

Mastersarbete

Handledare: Anita Skelin Horvat, fil. dr. och Janica Tomić, fil. dr.

FILOZOFSKI FAKULTET
KATEDRA ZA SKANDINAVISTIKU

Ana Pehar

Analiza klasno i rodno markiranog jezika u djelima Line Wolff

Diplomski rad

Mentorice: dr. sc. Anita Skelin Horvat i dr. sc. Janica Tomić

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
SCANDINAVIAN SECTION

Ana Pehar

Analysis of class and gender-marked language in Lina Wolff's books

Master's thesis

Supervisors: Anita Skelin Horvat, PhD and Janica Tomić, PhD

Innehållsförteckning:

1) Inledning	5
2) Språk och identitetsuttryck.....	6
3) Språk och social klass	9
4) Språk och kön	12
4.1) Kvinnligt och manligt språk.....	15
5) Lina Wolff.....	21
6) De polyglotta älskarna	24
6.1) Ellinor.....	24
6.2) Max Lamas	28
6.3) Lucrezia Latini Orsi	32
7) Många människor dör som du.....	36
7.1) Ingenmansland	36
7.2) Maurice Echegaray.....	37
7.3) Många människor dör som du	38
8) Slutsats	41
9) Litteraturförteckning	43

1) Inledning

Målet med detta mastersarbete är att utforska språkskillnader beroende på samhällsklasser och kön, och sedan tillämpa den teoretiska kunskapen för att undersöka om, och hur, dessa skillnader skildras i samtida svensk litteratur. För att vara mer exakt ska jag analysera den prisbelönta författaren Lina Wolffs verk, som skriver om karaktärer av olika kön och med olika bakgrunder.

Två av hennes verk kommer att analyseras i detta mastersarbete - romanen *De polyglotta älskarna* som vann Augustpriset 2016, och novellsamlingen *Många människor dör som du*, eftersom de handlar om liknande ämnen och liknande typer av karaktärer. Det kommer dock att vara intressant att se hur språkskillnader skildras inom en lång berättelse och en mängd kortare.

Många gånger inom sociolingvistik har det bevisats att det finns skillnader mellan hur män och kvinnor pratar, men också att talare som tillhör olika samhällsklasser använder språket på olika sätt. Språket är ett viktigt sätt att uttrycka sin identitet och visa tillhörighet till en viss social grupp. Målet med denna studie är att visa hur Wolff visar dessa skillnader i språkanvändningen mellan samhällsklasser och kön, och att undersöka om de förväntade stereotyperna för dem kan hittas i hennes verk, och med vilket syfte.

2) Språk och identitetsuttryck

En av språkets funktioner i vardagen är att uttrycka talarens identitet, och det bygger också identitet i samspel med andra talare och med omgivningen.

”Att använda språket är ett sätt att aktivt handla i världen,” skrev Edlund, ”att hjälpa till att förändra den eller att befästa den.” (2007: 19) Språk i sig är något dynamiskt och nödvändigt för att ta del av världen, kulturen och samhället. Sättet att tala kan avslöja mycket om ens utbildning, sociala bakgrund och olika andra aspekter av ens identitet. Det hjälper en att skapa sociala kontakter och interagera med olika grupper man tillhör.

Edwards definierar identitet som en sammanfattande uttalandet av våra individuella egenskaper och dispositioner, som definierar det unika hos varje människa. (2009: 19) Det är en aspekt som konstrueras, dekonstrueras och förändras. Identitet är inte bara något som är individuellt för varje person, men vi har också sociala identiteter baserade på de olika grupperna som vi tillhör, (Edwards 2009: 27) som omfattar också grupper baserade på social klass och kön. För en individ är det fördelaktigt att tillhöra en grupp eftersom den kan förbättra självkänslan (Edwards 2009: 27) och det spelar roll för att identifiera en individ genom vissa gemensamma egenskaper hos gruppen. Språk kopplar också samman talare till sociala nätverk, vilket kan vara medel för att initiera språkförändringar eller avskräcka det, men jag kommer att förklara det senare.

Språkbruket avspeglar den sociala hierarkin i en viss grupp, men det kan också förändra det och utmana det. Som Halliday beskriver, olika sociala dialekter är ”a direct manifestation of social hierarchy and also a symbolic expression of it, maintaining and reinforcing it in a variety of ways.” (1978: 113) Ur en sociologisk synvinkel förklarar Bourdieu det på följande sätt: sociala grupper producerar koncept och koncept producerar grupperna som producerar

principerna (1996: 479). Av detta kan man dra slutsatsen att identitet och språk har ett ömsesidigt förhållande: förändringar i det ena kan påverka det andra, och tvärtom. Lika mycket som vi skapar språk, så skapar språket oss och vår förståelse och åsikter om världen omkring oss. Med andra ord, ”med våra språkhandlingar befästs eller förändras också synen på kvinnor och män, på människor av olika religion, hudfärg eller sexuell identitet, på gamla människor, barn och unga, på människor med funktionshinder; uttryckt på detta sätt kan det förefalla som att människor skulle kunna ’klumpas ihop’ i enkla kategorier som till exempel kön, klass eller ålder.” (Edlund et al. 2007: 21) Att placera människor och saker i kategorier gör det lättare att förstå världen omkring oss men det kan också leda till att man skapar stereotyper för alla medlemmar i en viss grupp: alla kvinnor skvallrar mycket, alla män är dominerande i konversationer, och så vidare. Enligt Bourdieu är vi benägna att tillskriva en uppsättning variabler kopplade till kön eller klass till den variabel vi analyserar (1996: 105-106), i detta fall manligt eller kvinnligt kön, eller olika sociala klasser.

Edlund, Erson och Milles har skrivit om förhållandet mellan språk och identitet, och de hävdar att ”det är framför allt i det språkliga samspelet med yttervärlden som identiteten utforskas... i samspelet med sin omgivning försöker man skapa sig en plats (eller positionera sig) genom att språkligt ’konstruera sig själv’ som en viss person.” (2007: 23) Det är genom språkbruk som vi placerar oss i vissa samhällsfärer, med sina respektive regler och normer. Språkanvändning i kommunikation med andra talare har några riktlinjer och begränsningar som hjälper till med framgångsrik överföring av idéer och tankar: vi måste på lämpligt sätt bidra till samtalet (Pinter 2005: 5). Men talare kan när som helst välja att inte följa vissa normer eller ändra sitt förhållningssätt till samtalet; dessutom kan de ändra vissa aspekter av sitt uttryckssätt, beroende på sammanhanget och omständigheterna.

Språkanvändare är dock medvetna om behovet av kod- och registerväxling, beroende på olika situationer och sammanhang, vilket innebär att personliga identiteter kan vara mycket

mångfacetterade och flytande. Vi kan tolka en situation och tillmötesgå vårt tal för att få önskat resultat. Halliday definierar begreppet *register* som "the configuration of semantic resources that the member of a culture typically associates with a situation type," (1978: 111) och talare ändrar dem eftersom de kan känna igen vad miljön kräver av dem i en viss situation. Språkkoder är "types of social, semiotic, or symbolic orders of meaning generated by the social system... actualized in language through the register, since it determines the semantic orientation of speakers in particular social contexts." (Halliday 1978: 111) Talare borde använda olika koder och register i enlighet med detta, om de vill uppnå framgångsrik kommunikation och för att inte bli "straffade" av samhället för att de inte följer vissa normer. Bertoša utökar denna diskussion genom att säga att språkvanor och beteenden är kontextuellt bestämda, och att mångfalden av språkbruk är synlig på alla nivåer (2001: 67). Språket är inte bara ett av många sätt för människor att uttrycka sig i en social miljö, utan det också har många andra roller i samhället. "Language encodes, at one and the same time, both our experiences with reality and our relationships with each other. Language mediates between ourselves and the two components of our environment, the natural environment and the social environment," (1978: 162) skriver Halliday.

Språk är ett mycket rikt och komplext system. Inom sociolingvistik har det bevisats många gånger att det finns vissa skillnader i hur språket används, av talare av olika kön och samhällsklasser.

3) Språk och social klass

Ett klassuppdelat samhälle baserat på ekonomisk situation har funnits under olika perioder av mänsklighetens historia. Men i dagens västerländska samhälle kan vi inte längre urskilja strikt splittrade samhällsklasser på det sätt som det varit möjligt tidigare. Säkert finns det fortfarande skillnader mellan möjligheter och livsstil på grund av någons inkomst, utbildning, arbete och liknande faktorer.

Enligt Mallinson har man inom sociolingvistik idag fortfarande inte nått en total konsensus om vad som exakt utgör social klass och hur den objektivt kan mätas (2007: 149). Hon delar upp begreppet social klass i två typer: klass som subjektiv plats och klass som objektiv position. Det förra medför hur människor placerar sig själva och andra i en social struktur, och det senare hänvisar till hur människor är objektivt placerade i materiell ojämlikhet (vanligtvis indexerade med inkomst) (2007: 153-154). Andra lingvister som också teoretiserat om detta är James och Lesley Milroy, som skrev att "social class is fundamentally a concept designed to elucidate large-scale social, political, and economic structures and processes". (1992: 2) Det erkänner också att de inte har hittat den ideala sociala klassmodellen (1992: 3). Därför föreslår Norrby och Håkansson i stället för den termen och alla parametrar den innebär något annat – social variation – för att tala om social splittring i samhället (2015: 91). De lägger till en annan klassavgörande aspekt: livsstil, som "betecknar det sätt människor lever på när det gäller sociala mönster och konsumtion, fritidsvanor, och val av underhållning." (2015: 95) Därför handlar samhällsklass inte bara om vad man har och var man kommer ifrån, men också om vad man väljer att göra med den. Med andra ord, när det kommer till språk kan detta innebära att olika samhällsklasser har olika val av samtalsämnen.

Författarna hänvisar till olika forskningsprojekt om samband mellan klass och språkbruk, såsom Trudgills, Nordbergs och Labovs. Dessa studier fokuserar dock mer på "hörbara"

aspekter av språket, till exempel uttal av vissa ljud, av minimala par, kodväxling i olika miljöer. Hypoteserna att det finns språkskillnader mellan samhällsklasser har bekräftats, men många av studiernas resultat kan inte appliceras på just denna språkvetenskapliga analys av litteratur. Holmes hävdar att de mest uppenbara skillnaderna finns i talarnas vokabulär (2013: 143), som kan testas mot en litterär bakgrund. På grund av det måste jag försöka leta efter skillnader i andra aspekter av språket som inte har med uttal att göra, till exempel vilka klasser som dras mot vilka ämnen, vad är skillnaderna i deras ordförråd, m. fl. Talare tillhör dock inte bara en viss klassgrupp, utan också till olika sociala nätverk, och det är anmärkningsvärt att olika sociala klasser engagerar sig i olika typer av nätverk.

Sociala nätverk är kluster av talare som är kopplade till varandra inom en viss grupp, men som också har kopplingar till "utomstående" grupper och andra kluster. Det finns sociala nätverk med starkare och svagare band. Nätverk påverkar varandra när det gäller språkvariation och förändring, eller att introducera nya uttryck i gruppen. Milroy och Milroy berörde detta ämne och börjar med att dela in personliga nätverks egenskaper i "structural – the shape and pattern of the network" och "interactional – the content of the ties." (1992: 5) Enligt dem kan individer från högre klasser vara mer selektiva när det gäller sitt val av nätverk, medan medel- och lägre klasser skapar solidariska nätverk som samtidigt kan vara stödjande men också förtryckande (Milroy och Milroy 1992: 7). Medelklasser har dock svagare band bland sina medlemmar, till skillnad från lägre och högre klasser som är mer sammansvetsade i sina nätverk: "close-knit, territorially based, kin-oriented networks are located most clearly in the lowest classes, but upper-class networks are in some respects structurally similar, being relatively dense, small, close-knit and kin-oriented." (Milroy och Milroy 1992: 17) Dessutom är lägre klasser mer benägna att introducera språkvariationer och förändringar, medan de mer kraftfulla högklassiga nätverken försöker skydda språkformer som anses mer prestigefyllda och "rena", mer utbildade. Dessa mer kraftfulla kluster av talare vidmakthåller också en viss

hierarki i samhället och sociala normer som också kan tillämpas på språket. De sociala nätverken mellan högre klasserna håller någon sorts standard: de använder det språk som bör eftersträvas och som är markören för en högre samhällsposition. Omfattningen av detta arbete är inte tillräckligt bred för att inkludera analys av språkskillnader baserade på sociala nätverk, men det var viktigt att nämna att det finns många olika sätt att skapa och vidmakthålla en viss hierarki och prestige i språket, inte bara på ekonomi-baserade sociala klasser eller könsskillnader. Halliday skriver "it is the social structure that generates the semiotic tensions and the rhetorical styles and genres that express them... the social structure enters in through the effects of social hierarchy." (1978: 113)

I vissa samhällen är dock en social hierarki också en hierarki av kön. I det moderna västerländska samhället kämpar dock människor för jämlikhet i alla aspekter av livet, men också för att utmana traditionella sociala normer. Sålunda talar män och kvinnor på allt mer lika sätt, vilket återspeglar samhällets struktur. Språk och samhällsstruktur är naturligt sammanlänkade och de påverkar varandra ömsesidigt. En annan social och till och med biologisk uppdelning som innebär stora variationer i språkbruket är kön.

4) Språk och kön

Till att börja med måste vi definiera vad kön är som en biologisk och social kategori. Inom sociolingvistik har termen *kön* (eng. *sex*) den primära betydelsen av biologiska egenskaper hos en individ, och termen *genus* (eng. *gender*) syftar på något av mer social karaktär. Bucholtz definierar dem med följande ord:

sex a) a social variable with two values, female and male. a') the biological differentiation of individuals into a dichotomy between female and male b) the negotiable and contestable social classification of individuals into the categories of female and male based on cultural understanding of the body...

gender a) sex a') the social differentiation of individuals within a continuum between feminine and masculine b) the negotiable and contestable social classification of individuals into the categories of female and male... (2002: 37)

Det är direkt uppenbart att de två definitionerna och kategorierna är väldigt lika och onekligen sammankopplade, den största skillnaden är att *genus* är mer av ett socialt markerat spektrum och kategorierna är mindre absoluta, medan *kön* är en biologisk dikotomi. Konnotationerna av dessa termer har också förändrats under de senaste hundra åren. Begreppet *kön* användes ända fram till senare delen av 1900-talet; men runt 1970-talet har det för många forskare förlorat sin förklaringsvärde – ”forskningen hade visat att kön var mer komplext än att kvinnor och män bara gick in i olika roller och uppgifter.” (Edlund et al. 2007: 29) Allt detta hade lett till att termen *genus* blev viktigare och mer beskrivande för vetenskapen. Vidare påstår Edlund att *genus* också betonar ”relationerna mellan män och kvinnor, inte bara som enskilda individer, utan också på gruppnivå” (2007: 29) och tyder det också på en strukturell ordning och en viss hierarki i *genus*systemet.

För sociolingvistiska studier är genus som social konstruktion viktigare än den biologiska uppdelningen. Att uttrycka sitt genus är ett sätt att uttrycka sin identitet. Det är något som är flytande, något konstruerat och något som en person lär sig under hela sitt liv.

Enligt Butler "gender is a basically innovative affair, although it is quite clear that there are strict punishments for contesting the script by performing out of turn or through unwarranted improvisation; gender is not passively scripted on the body [...] gender is what is put on, invariably, under constraint, daily and incessantly, with anxiety and pleasure." (1988: 531) Även om genus och genusidentitet är något som är specifikt för varje individs eget uttryck och fritt för sin tolkning, finns det vissa normer i samhället som dikterar vad och vem som ska vara feminin eller manlig, och på vilka sätt. Om folk inte följer dessa "regler" är risken stor att de får hatfulla kommentarer, misshandlas, diskrimineras eller straffas på annat sätt. Dessa normer vidmakthålls genom generationer – redan som små barn lär vi oss hur flickor och pojkar ska bete sig, se ut, klä sig, leka och agera, genom skolundervisning och media. Vi har förväntningar på genusuttryck ingjutna i oss själva från en mycket tidig ålder, och de "internaliseras i sin tur av individen och får en betydande roll i hur denne formar sina personliga identiteter" (2016: Amar-Pettersson och Olson 7). När vi tänker på skillnader mellan kvinnor och män, tänker vi omedelbart på några stereotyper: män är de mer dominerande, mer påstridiga, mer aktiva i den sociala sfären, medan kvinnor förväntas vara mildare, vårdande, mer närvarande i den privata sfären och familjeliv. Edwards nämner en studie som gjordes bland barn i 5 och 8 års åldern – de var redan medvetna om traditionella könsstereotyper eftersom "the force of socialisation patterns typically begins very early in life, has a great deal of strength, and receives more or less constant reinforcements." (2009: 129)

I det heteronormativa samhället ses det fortfarande som en dålig sak och en anledning till misshandel när en kvinna uppvisar de egenskaper som traditionellt anses vara maskulina och tvärtom. Men vi tycks gå framåt mot ett mer accepterande samhälle där kvinnlighet och

maskulinitet också är spektrum i sig själva, och inte bara två motsatta ändar av samma spektrum. Med andra ord, vi skiljer inte bara på feminin och manlig presentation, utseende eller språkbruk – vi kan skilja på egenskaperna i ett och samma genus också.

Eftersom genus i sig är ett spektrum kan man förvänta sig att även könskodat språk kommer att visa sig vara ett spektrum, särskilt eftersom användare av språk byter koder och register för att vara lämpliga för särskilda situationer. Bucholtz förklarar detta när hon skriver att ”gender variation... is not only about intergender differences, although it is about those as well... it is also about intragender differences, and even intraspeaker differences, whether over time or across social contexts.” (2002: 42)

Under det senaste århundradet har många studier av kvinnligt och maskulint språk genomförts, och de har bekräftat att det verkligen finns skillnader i hur språket används av kvinnor, till skillnad från det som används av män. Det har bevisats att även om män och kvinnor har olika språkanvändning, så använder de inte nödvändigtvis helt olika former och fraser. Snarare använder de olika kvantiteter eller frekvenser av samma former, enligt Holmes (2013: 163). Hon fortsätter med att förklara att, även om både män och kvinnor använder speciella former, visar en kön en större preferens för dem. Hon kallar det för en ”gender-preferential” språkmönster (2013: 163). Holmes hittar också en viktig korrelation mellan social klass och genus, när det gäller de moderna västerländska samhällena: ”the linguistic features which differ in the speech of women and men in Western communities are usually features which also distinguish the speech of people from different social classes.” (Holmes 2013: 164) Detta leder oss till nästa del av detta arbete, som kommer att fokusera på exakt vad som är skillnaderna mellan det feminina och maskulina språket.

4.1) Kvinnligt och manligt språk

Det finns många stereotyper och till och med talesätt om hur män och kvinnor inte förstår varandra och inte talar samma språk. Ur en språklig synvinkel kan det faktiskt vara sant, därför kan vi påstå att det finns olika sorters könsspråk: det kvinnliga språket och det manliga språket. De har några olika egenskaper som har skapats genom social hierarki och vidmakthållits under decennier, om inte århundraden. Därmed inte sagt att kvinnor och män nödvändigtvis använder helt olika syntaktiska strukturer, fraser eller ordförråd, utan snarare använder de dem på olika sätt och i olika mängder, i olika miljöer och med olika mål. Det kommer att finnas skillnader i hur kvinnor pratar runt män, och hur de pratar i enbart kvinnliga grupper. Detta fenomen med olika ”språk” mellan kvinnor och män har undersökts ganska grundligt inom sociolingvistik, men jag ska försöka att sammanhållet presentera de mest relevanta rönen i detta mastersarbete.

Till att börja med är det förmodligen viktigast att nämna de olika hypoteserna om deras skillnader: bristhypotesen (kvinnors språk är den bristfällig version av det manliga idealet, dominanshypotesen (kvinnor och deras språk är underordnade och maktlösa i jämförelse med män), skillnadshypotesen (deras språk är olika med lika mycket värda), och den nya bristhypotesen (män är verbalt obegåvade).

Den första bristhypotesen förklaras av Norrby och Håkansson med följande ord: ”Eftersom den manliga normen samtidigt utgjorde idealet, det eftersträvansvärda, blev förstås kvinnornas version betraktad som bristfällig.” (2015: 123) Sålunda är det manliga språket normen och idealet som man bör sträva efter, och hur kvinnor talar är en anomali i jämförelse med det. Vidare citerar författarna Lakoff, en mycket populär forskare som sysslade med dessa frågor, och hon försökte helt enkelt förklara några skillnader mellan mäns och kvinnors språkbruk. ”Kvinnor talar mindre i offentliga sammanhang, avbryter mindre ofta och undviker

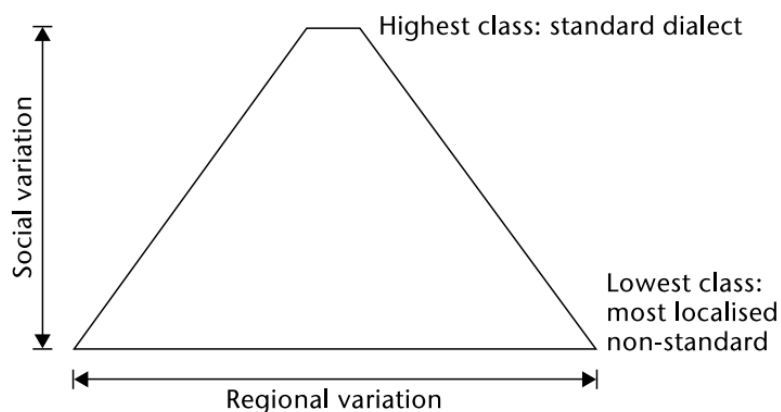
svordomar och annat 'fult språk'... kvinnor är benägna att använda mer specifika färgadjektiv, och speciellt 'kvinnliga adjektiv.'" (2015: 125) "Kvinnors osäkerhet och språkliga försiktighet" står i kontrast till "männens mer direkta och okonstlade språk." (Lakoff, citerad i Norrby och Håkansson 2015: 125) Även om Lakoff kritiserades för några av dessa påståenden – de var mest baserade på hennes livserfarenheter – är hennes teorier fortfarande relevanta än i dag.

Nästa nämnda hypotes är dominanshypotesen, enligt vilken kvinnor genom socialisering lär sig att vara undergivna, och då avspeglas det i deras språkbruk. Denna speciella sociala hierarki formar kvinnors språk på ett visst sätt: "maktobalansen tvingar kvinnor att uttrycka sig på ett visst sätt – vara hänsynfullare, korrektare, tystare, och mer fokuserade på att hålla igång interaktionen, för att överhuvudtaget bli hörda." (Norrby och Håkansson 2015: 126) Detta märks mest i dialoger i offentliga sociala sammanhang, men författarna hävdar att det också förekommer i den privata sfären.

Det tredje hypotesen är skillnadshypotesen: eftersom pojkar och flickor vanligtvis umgås i olika miljöer från en mycket ung ålder, och de miljöerna har olika regler, så blir språket de använder naturligtvis olika, men de anses vara lika värda. Detta leder till problemet att "olikheterna kan dock göra att kommunikation över könsgränserna försvåras" (Norrby och Håkansson 2015: 127) och till missförstånd. Denna möjlighet nämns även i boken *Språk och kön* där författarna konstaterar att "orsaken till att kvinnor och män missförstår varandra i så stor utsträckning är alltså att de talar olika språk." (Edlund et al. 56)

Den senaste hypotesen hävdar att kvinnor är bättre i kommunikation än män, både när det gäller att lyssna och tala, och kvinnor upplevs vara bättre på att formulera sina idéer och känslor enligt denna uppfattning. Denna punkt beaktas också i *Språk och kön*: "De sociala förändringar som det västerländska samhället har genomgått har alltså inneburit att samtalsstilar förknippade med kvinnlighet har fått nya betydelser, där kvinnor i allt högre grad uppfattas som verbalt överlägsna." (Edlund et al. 2007: 71-72)

När det gäller användningen av standardspråk har kvinnor tendensen att vara mer konservativ än män i användningen av stabila språkliga variabler (Bucholtz 2002: 36). Det beror förmodligen på att kvinnor vill höja sin sociala status, i den hierarki som inte verkar gynna dem, genom sättet de talar, och att använda standardvariationen av ett språk ses som mer prestigefyllt än att använda en s. k. *vernacular* form (Edwards 2009: 135). Standardspråk är också en social dialekt som används av välutbildade talare, som vanligtvis lärs ut i skolor, används på nationella televisioner och i press och media (Holmes 2013: 140). Det är svårt att definiera exakt vad som utgör standardspråket eftersom det tillåter viss variation (och olika accenter), och icke-standardiserade former definieras genom att de skiljer sig från standardformer som finns i ordböcker och grammatikböcker. Edwards definierar ”standard” i en mer social mening: standarddialekter har historiskt tillhört de uppåtgående samhällsklasserna, och deras ståndpunkt är mestadels baserad på politiska omständigheter (2009: 66). Trudgill försöker också förklara variationerna i standardspråk genom sin triangel som representerar social och regional dialektvariation (figur nedan, hämtad från Holmes 2013: 141).

Source: From Peter Trudgill (1983) *Sociolinguistics*. Penguin: London. Page 41. Copyright © Peter Trudgill, 1974, 1983, 1995, 2000. Reproduced by permission of Penguin Books Ltd.

Den här triangeln visar att ju mindre standardiserad en variation av språk är, desto mer variation tillåter den, och tvärtom. Den lägsta socioekonomiska nivån har det bredaste utbudet av icke-standardiserade variationer.

Språkets standardform kan stereotypas som samtidigt den mer artiga formen av språket, vilket går i linje med tanken att kvinnor är mer artiga i samtal, även om det inte nödvändigtvis behöver vara så. Holmes hävdar att "it is perfectly possible to express yourself politely using a vernacular (...) accent, and it is equally possible to be very insulting using RP¹". (2013: 169) Så behöver standardtalet inte vara direkt kopplat till att vara artig. Om vi kommer åter till det faktum att språk är ett viktigt sätt för en att uttrycka sin identitet, kan vi undra vad exakt kvinnors samhörighet uttrycker när det kommer till deras identiteter, genom mer standardiserade och inlärd språkformerna, och vad uttrecker män genom folkliga former. Holmes hävdar att män föredrar dessa former eftersom de "carry macho connotations of masculinity and toughness," (2013: 170) och män tycks mycket positivt betrakta dessa icke-standardiserade språkvarianter, kanske som ett sätt att betona deras tillhörighet till mäns gemenskap och som ett sätt att hävda sig som oberoende av det "kvinnliga" standardspråket. Men när det gäller artighet (eller brist på sådan) har det visat sig att män avbryter mer än kvinnor i konversationer (Holmes 2013: 311).

Om vi pratar om mäns och kvinnors beteenden i sociala grupperingar finns det betydande skillnader. "Women will be more likely to play down their individual, separate power, trying to spotlight the harmony of the group. Men will more likely try to assert individual, separate control, more likely want other people in the group to see their separateness," skrev Eliasoph (1987: 87), vilket hänger ihop med att kvinnor kommer att sträva efter att uppfattas som en del av sammanhanget, medan män kommer att sträva efter att vara individuella från alla sammanhang. Nu kommer man till det som Cameron kallar "girl talk", vilket är "constructed as a collective and solidary activity and performed according to the linguistic and cultural norms of the women's own communities". (1998: 953) Man kan dra

---

¹ Received Pronunciation i engelska, den "prestigefyllda" formen.

slutsatsen att barndomssocialisationen i olika grupper och med olika normer även kan fortsätta in i vuxen ålder.

De sociala sammanhang och domäner där män och kvinnor befinner sig oftare tenderar också att variera, så kvinnor dras mer mot den inhemska domänen, medan män gynnar den offentliga (Bergvall 1999: 283). Detta är dock en mer traditionalistisk syn, och man kan nog säkert säga att situationen har förändrats under de senaste tjugo åren, särskilt i det västerländska samhället.

Man kan inte diskutera kvinnors och mäns språkskillnader utan att nämna skvaller som en sorts kommunikativ händelse. Den vanliga stereotypen är att kvinnor är de som skvallrar mer, men idag vet vi att det inte är korrekt. Snarare än skillnad i kvantitet är det skillnad på typ av konversation och innehåll i vad som betraktas som skvaller. Målet med kvinnligt skvaller är att dela personliga erfarenheter och känslor, erbjuda sympatiska svar och förstärka gemensamma värderingar, oavsett om män under skvaller diskuterar aktiviteter och saker, information snarare än känslor, och ämnen som teknik, sport och liknande (Holmes 2013: 317). Till och med i skvaller eller i tomgångssamtal kan vi se hur samhällets krav på att kvinnor ska vara "warm, interactively responsive, and humanly intuitive," medan män å andra sidan ska vara "concerned with external business, with pure logic, with strategy." (Lakoff, citerad i Bucholtz och Hall 2009: 36)

Kvinnor och män bidrar till samtal på olika sätt. "Det var betydligt vanligare att kvinnorna inledde med en fråga, medan det på motsvarande sätt var vanligare att männen inledde med en påstående," enligt Edlund (2007: 85). De skiljer sig inte bara åt i hur de öppnar konversationer, utan också i till exempel att introducera och byta samtalsämne. Kvinnor gör "grovjobbet" och introducerar fler samtalsämnen, men män väljer vad som är viktigt eller oviktigt och så behåller kontrollen över samtalet (Edlund et al. 2007: 85).

Det sista som jag kommer att nämna i denna del av mastersarbetet är förolämpningar som också kan vara könsspecifika. "There are many more negative terms for women than for men... [they] almost always carry sexual connotations," enligt Sutton (Bucholtz och Hall 2009: 279). Även om sexuella konnotationer och det eget sexuallivet och preferenserna tillhör en individs privata sfär, säger Edlund, vår sexualitet är också starkt socialt reglerad (2007: 180). Det finns dock en skillnad mellan sexuellt markerade förolämpningar för kvinnor och för män, vilket visar hur det finns en stark dubbelmoral för denna aspekt av ens liv och identitet. I boken *Språk och kön* nämns en studie av Margareta Svahns som funnit att "skällsorden för kvinnor handlar om att vara alltför sexuellt aktiv, så går skällsorden för män ut på att visa att den som hånas är omanlig enligt de gällande normerna, genom att antingen vara sexuellt passiv eller homosexuell." (Edlund et al. 2007: 181) Detta förstärker ytterligare samhällets stereotypa normer för att kvinnor ska vara "rena" och ha ett mindre aktivt sexliv jämfört med män, som uppmuntras och hyllas av sina kamrater när de har flera partners och ansträngningar. Dessa förväntningar överförs sedan till ett skadligt språk som används när en individ inte följer dessa "regler."

Nu när jag har satt upp ett teoretiskt ramverk och gett en kort översikt över några av de mest betydande verken inom detta område av sociolingvistik, kan jag gå vidare till analysens korpus, som är två böcker av Lina Wolff.

5) Lina Wolff

Lina Wolff är en samtida svensk författare, mest känd för att hon vann det prestigefyllda Augustpriset för sin roman *De polyglotta älskarna* 2016 – det var årets bästa skönlitterära bok. Wolff följer i sina böcker olika samhällsklasser och skriver både om manliga och kvinnliga karaktärer och ur deras perspektiv, därför har jag analyserat hennes verk i mitt mastersarbete. Jag har valt att analysera två olika slags litterära former eftersom karaktärerna i noveller behöver introduceras snabbt, det finns inte mycket utrymme och tid att gradvis bygga upp dem, så de kan bli mer stereotypiska. Men i en roman kan karaktärer skildras på mer subtila sätt tills läsarna får hela bilden genom en rad händelser och beteenden.

En av de saker hon fokuserar på i sitt författarskap, vilket framgår av titeln på den nämnda romanen, är romantiska relationer mellan män och kvinnor och sökandet efter kärlek i det moderna samhället. Litteraturkritikern Ola Wilhke beskrev den i sin recension: en roman som är ”en spegelklädd labyrinth, ett realistiskt-symboliskt äventyr som handlar om mänskliga begär, den manliga blicken, maktspel och drömmen om förståelse.“ Wolff använder den här romanen för att parodiera stereotyper om kvinnor i litteraturen, och inte för att reproducera dem. En författare som ofta nämns i *De polyglotta älskarna* är Michel Houellebecq, en samtida och kontroversiell fransk författare. Han propagerar för sexism, våld, exploatering, vilket är starkt parodierat i Wolffs roman; dessutom är Houellebecq till och med favoritförfattaren till en av huvudkaraktärerna.

De polyglotta älskarna flätar samman tre berättelser om en period i livet för tre personer som till slut blir sammankopplade. Först följer vi Ellinor, en arbetslös kvinna som letar efter kärlek på internet, och flyttar ihop med en partner hon träffat på nätet. Mannen är en kritiker som har fått manuskriptet till nästa bok av författaren Max Lamas, som är den andra

huvudpersonen. Han kan betraktas som medelklass eller högre klass, han har fått jobb och fru, vilket är en stabilare livssituation än Ellinor, som lever på Calisto, hennes nya partner. Den tredje berättelsen handlar om Lucrezia Latini Orsi, dottern i en adlig italiensk familj. Hon tillhör alltså den högsta samhällsklassen, men deras rikedom försvinner. Hon söker hjälp från Max, som faktiskt hade skrivit manuskriptet om hennes mormor. Genom hela boken har dessa karaktärer olika komplikationer och affärer i sina kärleksliv, vilket är ett viktigt fokus i berättelsen. I sin artikel skriver författaren Kristofer Folkhammar att ”romanen är full av självförhärligande mäns pretentiösa fantasier om kvinnorna de åtrår, och dessa kvinnors sätt att orientera sig i det heterosexuella spelet,” och att det finns olika typer av kvinnliga karaktärer: ”rika kvinnor, obildade kvinnor, åldrande kvinnor, skånska kvinnor, blinda och smått profetiska kvinnor.“ Ett personlighetsdrag som verkar vara sambandet mellan många av dessa kvinnliga karaktärer är det faktum att de är ganska beroende av männen i historien – Ellinor har inget jobb och hon tillbringar all sin tid med att göra ingenting i Calistos lägenhet tills han kommer tillbaka från jobbet; receptionisten som Max Lamas har en kort affär med letar efter hans validering och attraktion, och blir väldigt förolämpad när han säger upp henne; Lucrezia behöver desperat hans ekonomiska hjälp så att hon inte skulle behöva sälja sin familjs egendom. Därför är många kvinnliga karaktärer i en lägre position, med det största undantaget är Lucrezias mormor som är en stark matriark. Dock utnyttjas Max henne för sitt manuskript – han påstår sig älska henne för att komma närmare till henne för hans bok.

Även om det finns ett mindre antal viktiga manliga karaktärer, har de ett stort inflytande på historien. Jag skulle faktiskt till och med betrakta Max som huvudkaraktären, eftersom han har betydelse i handlingens alla tre lager. I sin recension beskriver professor Ingrid Bosseldal bokens män som män ”med veka drömmar och en iskall, hånfull blick... med ett begär som liksom kryllar sig och som har sex lite där det råkar bli, och sedan åtrår sig, krymper och dunstar.“ Hon fortsätter med att säga att ”den manliga blicken önskar det eteriska, sublimala,”

(Bosseldal 2016) vilket särskilt gäller Max som önskar en affär med en mycket speciell sorts kvinnor, och han har en idealistisk syn på potentiella affärer – han verkar inte bry sig så mycket om att han har en fru. Maxs önskan och dröm om att hitta en kvinna som är polyglot i social mening är resonemanget bakom romanens titel, som är intressant ur språklig synvinkel. Han letar dock inte efter en kvinna som nödvändigtvis talar flera språk; istället söker han någon som är mångfacetterad, med en mängd olika intressen, någon han kan ha engagerande och intellektuella samtal med.

Ett annat verk av Wolff som diskuteras i denna analys är novellsamlingen *Många människor dör som du* från 2009, som omfattar tolv noveller. Karaktärerna tillhör mestadels medelklassen, och läsare möter människor från alla samhällsskikt – från vänner som är studenter och bor i en liten lägenhet, till medelålders detektiver, gifta par som har affärer, människor som försöker börja om efter att ha avslutat förhållanden... Karaktärerna från olika berättelser är inte sammanlänkade och de påverkar inte varandra, men det övergripande temat tycks likna det i *De polyglotta älskarna*: fascination för man-kvinnliga relationer, otrohet i dessa relationer, sökandet efter kärlek och framgång i det kalla moderna samhället. Journalisten Eva Johansson skrev i sin recension att karaktärerna ”alla bär på en mer eller mindre uttalad längtan efter något annat.” Wolff tillhör generationsmässigt den ”smutsiga realism” fasen av europeisk litteratur, vilket är särskilt synligt i novellsamlingen, och hon skriver om ”lite udda personligheter som försätts i oväntade situationer” (Schwartz 2009) i denna novellsamling.

6) De polyglotta älskarna

6.1) Ellinor

Den första karaktären som Lina Wolff introducerar är Ellinor, en medelålders arbetslös kvinna som försöker hitta kärleken genom nätdejtingsajter. Vi presenteras för henne i hennes ungdom, och hon verkar vara häftig; precis, hon vill lära sig att ”slåss som riktig jävel.” (Wolff 2016: 12) Genast kan hon verka som en kvinna med några typiskt maskulina drag, vilket vi får reda på direkt i början så det kan förväntas att hennes språkbruk inte kommer att överensstämma med de förväntade stereotyperna för kvinnor. Hon är också väldigt direkt på nätdejtingsajter och tvekar inte att blockera eller förtala män som kränker henne. Dock går hon in i många kortlivade romantiska relationer där hon omedelbart tar på sig en mer undergiven roll. Så snart hon träffar Calisto, som kommer att vara hennes kärleksintresse genom en stor del av berättelsen, även om han i vissa aspekter är en patetisk person, börjar han med att hävda någon typ av hierarki mellan dem. Han förväntar sig att hon ska laga mat, han berättar för henne var hon ska träffa honom och hur hon ska bete sig tills han kommer, han säger åt henne att följa med hem och beordrar henne i princip att klä av sig. Ellinor försöker få honom att tänka om sitt beteende – ”Tror du att jag är en hora?” (Wolff 2016: 41) som omedelbart kan kopplas till Bucholtz och Halls påståenden om sexuellt kränkande termer som används för att förolämpa kvinnor. Men ändrar Calisto ingenting och fortsätter orubbligt att kräva att hans behov och önskemål tillgodoses. Men strax efter erkänner han att han känner sig olycklig: ”Det var länge sen någon ville vara med mig av fri vilja. Du ser ju hur jag ser ut. Det är inte bara kilorna, det är allt. (...) Jag har faktiskt glömt hur man gör när man är med någon som vill vara med en på riktigt.” (Wolff 2016: 42) Calistos öppna och sårbara förhållningssätt går emot antaganden om att kvinnor tenderar att känslomässigt ansluta mer än män i konversationer. Men förutom att ha otur i sina relationer med kvinnor, verkar Calisto vara välutbildad i sitt jobb som

litteraturkritiker. Han har fått manuskriptet skrivet av Max Lamas, som den andra delen av romanen är centrerad kring. Calisto pratar ofta om litteratur och försöker tolka den och visa dess värde för Ellinor. Det är här vi ser att hon kanske inte är alltför högtbildad, eftersom hon ständigt ställer förvirrade frågor till honom och erkänner att hon inte förstår vad han menar. Istället förbannar hon öppet, hon säger till honom att hon vet hur man kämpar och att hon förmodligen till och med skulle kunna mäta hans ögon om hon ville. I kapitlen som fokuserar på Ellinor och hennes relationer kan vi se att hon använder ganska korta meningar och inte uttrycker sina känslor så mycket, eller något speciellt intresse för konst, arbete, och så vidare. Det förväntades med tanke på Lakoffs forskning och påståenden, och med intressen som nämns i Bourdieus bok. Ellinor verkar se världen på ett väldigt realistiskt och bokstavligt sätt, med ibland nästan barnsliga frågor, medan hennes partner talar med mer metaforiska uttryck och försöker förklara sina tankar för henne: ”Där man bränner böcker bränner man till slut också människor, sa han. Jag kan inte se hur jag skulle kunna bränna upp en människa, sa jag. Det är inte alltid man kan se allt, sa Calisto då, och det är inte alltid som saker brinner som man tror.” (Wolff 2016: 66)

En annan kvinnlig karaktär som förekommer i den här delen av romanen är Calistos fru Mildred, som håller på att skilja sig från honom. Så fort hon går in i huset, där Ellinor är medan Calisto arbetar, etablerar Mildred dominans över Ellinor och börjar nästan förhöra henne och förolämpa henne. Mildred är bekymrad över Max Lamas manuskript som hon kom för att hämta, men Ellinor hade bränt det i ett gräl med Calisto, och är mer intresserad av att ta reda på personlig information om Calisto från hans fru. Mildred är i en högre klass än Ellinor, hon ser vacker och glamorös ut och hon har fått en mycket dyr ring som hon erbjuder till Ellinor i utbyte mot hennes avslöjande information om manuskriptet. Hon är inte särskilt intresserad av sin ex-mans välmående eller känsloliv. Ellinor, å andra sidan, försöker försvara sig och positionera sig som en viktig person i mannens liv genom att hävda att hon inte bara är hans älskarinna – detta

ger henne en känsla av ett högre värde. Hon är också mer direkt och hänsynslös ("Tvinga mig, sa jag. Ska jag tvinga dig? [sa Mildred]" (Wolff 2016: 92)), medan Mildred tar "en högre väg", och har ett mer manipulativt förhållningssätt – hon försöker köpa Ellinors beaktelse med smycken och personlig information om mannen hon är intresserad av. Det är inte bara Calisto som talar på ett mer lärt poetiskt sätt, det är också hans ex-hustru som på det sättet etablerar sig i en högre position än Ellinor: ""Har du någonsin hört talas om *symbolvärde*?" "Symbolvärde?" "När en sak betyder något annat än just det som är saken." "Jag är inte så mycket för saker som betyder något annat, sa jag. Jag vill ha Calisto, inte någon andrahandsring."" (Wolff 2016: 93) Mildred pratar till henne som om hon pratar med ett barn, även om de förmodligen är i ungefär samma ålder och båda är kvinnor. Det finns dock en tydlig klasskillnad, men Ellinor själv försätter sig i en ställning för att bli nedlåtande. Mildred använder sin högre status för att muta Ellinor, och för att "köpa" av henne vad hon vill ha – information: "Ser du den här ringen? Sa hon. Den är min och Calistos. Du ska få den av mig som ett bevis på att jag överlämnar honom till dig. Du får honom. Här, ta. Du får mannen och allt som följer med. Bara du berättar var manuset är" (Wolff 2016: 92). Ellinor, som är en mer maskulin kvinna, avviker här från förväntningarna utifrån sociolingvistisk forskning. Hon är mer intresserad av Calistos känsloliv och att få kontakt med honom genom att veta om hans förflutna, men Mildred är mer beräknad och avskild, och letar bara efter ett sätt att få tag i manuskriptet: "Nej, sa [Ellinor]. Ringen är trots allt bara pengar, och jag har aldrig haft pengar och alltid klarat mig ändå. Jag vill ha en sak till... jag vill att du berättar om Calisto" (Wolff 2016: 94). Senare, även om Mildred verkar vara mer utbildad, är Ellinor inte ointelligent och fångar upp ex-fruns funktionssätt. Nu föreslår Ellinor ett utbyte: "Du berättar om kvinnan som han älskade, så berättar jag om manuset sen. Hela sanningen om manuset." (Wolff 2016: 95)

När hon frågar Mildred varför Calisto heter som en glass, kan Mildred inte tro vad hon hör, och hon gör narr av Ellinor på grund av det ännu mer. Medan Ellinor ställer korta och banala

frågor, uttrycker Mildred sina tankar på ett mer komplext sätt, även med hjälp av, till exempel, latinska uttryck. Hon försöker öppna Ellinors ögon för att se helheten och se bilden av Calisto utan hennes romantisering:

”Man förlorar intimiteten, och intimiteten är ådern till livets källa. Fattar du, Ellinor? Vissa människor kan leva utan den, precis som vissa människor kan leva ett helt liv med att arkivera papper i kulvertar eller stämpla dokument i tullen. Andra förtvinar. Calisto är en sån människa som förtvinar. Utan intimiteten, utan de mörka rummen, dör han som vampyr i dagsljus.” (Wolff 2016: 97)

Men det är viktigt att notera en sak om Mildreds karaktär – hon är blind. Så kanske genom sitt speciella, upphöjda sätt att tala, försöker hon visa att hon är säker på sig själv oavsett sina funktionsnedsättningar. Hon vägrar att bli manipulerad, och istället väljer hon att vara den som är nedlåtande och dominerande. Även om hon inte får manuskriptet, eftersom Ellinor hade förstört det, håller Mildred sig fortfarande högt i förhållande till den andra kvinnan: ”Det finns böcker man skriver för andra, sa hon, och så finns böcker man skriver för sig själv.” ”Jag förstår inte, sa [Ellinor].” ”Det är klart du inte förstår, sa hon. Hur skulle du kunna göra det?” (Wolff 2016: 103).

När Ellinor pratar med Calisto senare, efter att ha fått reda på några saker om hans förflutna från Mildred, blir hon återigen nedtalad, men den här gången från en man. Calisto styr samtalet och frågar efter vad han vill höra: ”Är det sant du går runt och tänker på? Stackars Ellinor. Berätta istället om någon som tyckt om dig. Någon du varit med. Någon som använt dig. Jag vill höra, berätta allt med alla detaljer. Kåta upp mig för jag orkar inte göra allt själv.” (Wolff 2016: 110)

Det här kapitlet introducerar oss till några inte alltför typiska karaktärer, karaktärer som inte följer de förväntade reglerna för feminint eller maskulint språk. Ellinor, en arbetslös kvinna,

tillhör en lägre klass än de andra viktiga karaktärerna. Hennes yttranden är korta och direkta, hon förbannar också och säger ofta att hon inte förstår mer komplexa tankar. Hon försöker inte använda någon prestigefylld typ av tal för att verka som något mer än hon är. Men hon är intresserad av känslomässiga ämnen och vill i slutändan bli älskad. Även om hon inte uppvisar många typiskt kvinnliga kännetecken för språket, förblir hon undergiven i de flesta av sina konversationer, vilket vidmakthåller stereotypen. Mildred däremot är en stark, förmögen kvinna, som talar på ett mer komplext sätt och genom sitt tal hävdar sig som ledaren i samtalet, som den mer kunniga som ska förklara och förenkla. Trots att Calisto känner sig patetisk, i sina dialoger med Elinor är han oftast den som styr samtalen, den som säger åt henne vad hon ska göra, och även den som ibland behandlar henne som ett barn i samtal. Varken Elinor eller Mildred är perfekt feminina, inte heller är Calisto perfekt maskulin – de uppvisar alla några språkliga drag som inte är karakteristiska för deras respektive kön.

6.2) Max Lamas

Max Lamas är huvudpersonen i den andra delen av romanen. Han är författare, han är gift men letar efter en affär med en perfekt älskarinna; han hamnar på ett kort äventyr med en äldre receptionist men båda blir besvikna. Direkt kan vi se att han pratar på ett liknande sätt som Calisto - metaforiska, långa meningar, och alltid förklarar något för sin fru:

”Kolla upp, svarade jag. Ser du inte tallkronorna? Havet? Man får lust att gå och bada, sedan komma upp, sätta sig på terassen och dricka kall sangria och skriva en roman av Alessandro Baricco. ... har du tänkt på allt är annorlunda här? Tallarna är annorlunda. Kronorna breder ut sig som om de ville ge skugga.“ (Wolff 2016: 122)

När Wolff först presenterar oss för kvinnan som arbetar som receptionist på ett företagscenter, är det genast något som kännetecknar henne: hon använder den formella versionen av du – *ni* –

mot Max, vilket är ganska ovanligt i dagligt bruk av svenska. ”Ni är inte till besvär, sa hon. Inte alls till besvär“ (Wolff 2016: 130) – receptionisten är tillmötesgående och empatisk, till och med överdrivet artig, vilket stämmer överens med vad vi kan hitta i Norrby och Håkanssons forskning. Men när de börjar prata lite mer byter hon till den vanliga informella versionen. Dessutom får vi aldrig hennes namn - genom hela historien är hon bara en receptionist. Hon blir väldigt direkt och öppen med Max på väldigt kort tid, och hon erkänner att hon övervägde att ta sitt liv på grund av en olycklig kärlek, och Max använder tillfället att föreläsa henne, på ett sätt, och hans reaktion är förvånad till en början, fast kallt:

””Åh. Olycklig kärlek... Är egentligen det enda som kan motivera ett självmord.“ ”Vad menar du?“ ”Jag menar att allt annat går att ordna. Pengar, svek, sjukdomar, det mesta kan man kämpa emot. Men olycklig kärlek, mot det finns inget motgift, inget botemedel. Man är full av sår som aldrig läker, och man är tvungen att lära sig leva med dem. Och att lära sig leva med sår är till syvende och sist inget annat än att lära sig leva som en krympling... Tänk alla magnifika människor som tagit livet av sig, just av olycklig kärlek... I grunden handlar allt om olycklig kärlek.” (Wolff 2016: 136-137)

En främmande man dyker upp i lobbyn där Max sitter och börjar prata med honom direkt, och positionerar sig omedelbart som den mer kunniga personen än både Max och receptionisten: ”Författare! Ropade han. Är du författare! Men det är ju jag med! (...) Katalysera, sa han. Som från *katharsis*. Kan du inte grekerna? Man ska inte skriva böcker om man inte kan grekerna.“ (Wolff 2016: 142) Precis som receptionisten delar han sina hälsoproblem med författaren, eftersom han är säker på att det är bättre att prata med en författare än en läkare av någon anledning. Men när Max försöker ge honom råd, blir främlingen upprörd och arg, han förbannar, och känner att hans maskulinitet är hotad och att han inte borde ha öppnat upp, han förolämpar till och med Max och kallar honom dum: ”Varför banaliserar du? Jag öppnade mig för dig. Du slår mig ifrån dig” (Wolff 2016: 145). Den främmande mannen

uttrycker också sin mysoginistiska åsikt om receptionisten genom att säga följande: "Jag kan inte vara snäll. Inte mot henne. Jag har betalat hennes lön i så många år, utan att hon gett mig något av värde. Jag avskyr henne. Jag ser ingen lösning," (Wolff 2016: 145) han ser kvinnor som någon han borde få saker från, eftersom han är en man. När han vet detta börjar Max känna sig empatisk mot receptionisten och säger åt henne att söka ett annat jobb, men hon blir ännu mer desperat och känslomässig. Hon ber honom om hjälp och säger att hon skulle vara nöjd precis som hans älskarinna, eftersom han har en fru: ""Kan vi ses igen? Sa hon andfådd." "Ses bara, sa hon." "Jag är gift, sa jag." "Om platsen som fru är upptagen kan jag nöja mig med den som älskarinna, sa hon"" (Wolff 2016: 147).

Mildred dyker upp igen i den här delen av romanen när hon pratar med Max om hans författarskap. Han försöker övertyga henne om att han skriver om kärlek, men hon är säker på att han bara skriver om sex och män, eftersom män inte vet något annat: "Det säger alla män. Men egentligen skriver de bara om män. Män och sex" (Wolff 2016: 172). Hon är återigen en mycket självsäker karaktär och hon tror att hon vet mycket om män, kvinnor och relationer. Max försvarar sig själv och sitt författarskap, men han är medveten om att samhället gynnar den vita mannen och hans perspektiv framför allt – "Jag hade mer än gärna skrivit om något annat, sa jag. Jag hade mer än gärna skrivit om kvinnor, homosexuella, dvärgar eller handikappade. Eller handläggare, svarta, kommunister och fascister. (...) Problemet är att om man vill berätta en historia så finns det bara ett perspektiv som är obefläckat, och det är den vita, heterosexuella mannens." (Wolff 2016: 173) Detta är väldigt intressant i språksammanhang, speciellt när man betänker hypotesen att manligt språk är normen, och allt annat är en avvikelse. Vid det här laget verkar Max som om han till och med skulle kunna vara idealistisk, självmedveten, han ger råd till andra människor och letar efter något speciellt, men allt förändras i de sista styckena i den här delen av romanen. Receptionisten är nervös och osäker på om han vill vara med henne när han besöker henne igen i lobbyn: "Vill du...? Sa hon

sedan. Eller tolkar jag...? Vill du att vi ska...? Kommer du när jag slutar? Så går vi någonstans?“ (Wolff 2016: 179). Max har sista ordet i om något händer emellan dem, och det slutar med att de spenderar en natt tillsammans. Medan den här korta affären får receptionisten att känna sig uppskattad, eftertraktad, attraktiv. Hon är entusiastisk över hur bra tid hon haft, och hon kommenterar det. Max är ointresserad och ger väldigt korta svar, han vill undvika att prata om det. Medan hon är känslomässig och berörd av deras affär, och hon börjar till och med prata mer i hans stil (”Vad är jag för dig på älskogsstjärnhimlen?“ (Wolff 2016: 187)). Max, å andra sidan, är undvikande och ovillig att ta upp hur han känner inför den föregående natten. Receptionisten blir återigen desperat och ber honom till och med hjälpa henne att döda hennes onda chef, men Max är nu helt fristående från henne. Det slutade inte med att han fick sin idealiserade affär, och han blir också en ond man i hennes liv (”Du är elak. Du är som min chef. Ni män är alla likadana” (Wolff 2016: 187)). Han går så långt att han förolämpar henne, kallar henne för gammal och säger att han inte kommer att betala för hennes ”tjänster”. Han vill skriva om kärlek, men han använder den här kvinnan och kastar bort henne när han inte får som han ville.

I den här delen av *De polyglotta älskarna* har vi en man som verkar snäll, kunnig, kreativ. Han talar som en utbildad person av en högre samhällsklass, tills han når sitt mål (i det här fallet att ha en affär). Då blir han grov, avvisande och sårande. Man kan säga att han använde några av de mer ”kvinnliga” språkteknikerna, som att vara empatisk och intresserad av andras välmående, ge råd, bara för att uppnå det han vill – en kortlivad affär. Dock slutar affären med en besvikelse och inte med att hitta en polyglot älskarinna. I romantiska romaner finns det en stereotyp av kvinnor med höga, orealistiska förväntningar som drömmer om perfekta män; men genom Max Lamas undergräver Wolff dessa förväntningar och skapar en manlig karaktär som har den sortens drömmar, och misslyckas med att förverkliga dem. Receptionisten är förmodligen en medelklasskvinna, eller till och med från lägre klass, som har jobbat på samma

jobb i många år och hon vet att hon inte skulle få många andra möjligheter om hon slutade på det jobbet. Inledningsvis är hon otroligt respektfull och formell mot Max, men snart börjar hon mycket öppet uttrycka sina innersta känslor, desperation och osäkerhet. Hon verkar överdrivet känslomässig, orolig, fäst och desperat efter att bli önskad som kvinna. När vi tittar på sociolingvistiska rön om kvinnors språk kan receptionisten vara ett av de mest typiska exemplen i romanen – hon är underordnad män som har sista ordet i olika situationer, hon börjar som extremt artig och tillmötesgående, men blir snart väldigt känslomässig och kanske för sårbar. Så småningom härmar hon något mer ”poetisk” språkstil för att försöka, och misslyckas, att få godkännande av Max. Hennes chef är en dominant man som betar sig som han vet bäst, men han talar väldigt respektlöst och placerar sig högre än både Max och receptionisten. Han talar ner på dem och han styr samtalet och förolämpar de andra karaktärerna öppet.

6.3) Lucrezia Latini Orsi

Lucrezia är barnbarn till en rik italiensk marquess, men familjen har slut på pengar, så hon måste söka hjälp. Vi presenteras för henne när hon har ett samtal med Martini, hennes familjs ekonomiska rådgivare, som har övertaget i samtalet eftersom han är experten på området, medan hon inte är särskilt kunnig om pengar. Lucrezia betar sig barnsligt (”Du är fri. Jag klarar mig... Det värsta som kan hända är att man dör, sa [Lucrezia]. Och jag är inte rädd för att dö” (Wolff 2016: 204)) medan Martini försöker övertyga henne om att han i det här fallet vet bättre, och hon borde lyssna på hans råd. Så småningom ställer han henne ett ultimatum, eftersom hon vägrar att lyssna på honom och hon tror att hon kan klara det på egen hand, utan familjens pengar: ”Jag vet att när det kommer till praktiskt leverne, så är du precis lika oduglig som din mor och mormor. Lucrezia. Jag ger dig en vecka. En vecka. Om du hittar någon som kan hjälpa dig ekonomiskt, då kommer också jag att stötta dig. Men hittar du inga

pengar för att ta hand om det mest brådskande, ja – då tar jag min hand ifrån dig.” (Wolff 2016: 205) Hon accepterar till slut att situationen inte är bra, och hon bestämmer sig för att nå ut till Max och be om pengar. Hon känner honom personligen – han hade bott i hennes hem en tid när han skrev en bok om hennes mormor, boken vars manuskript brändes av Ellinor. Återigen har vi karaktären av en kvinna som, trots att hon kommer från ett rikt högklassigt samhälle, ser till en man för ekonomisk trygghet.

Sedan tar Wolff läsarna tillbaka in i Lucrezias barndom och vi får veta mer om hennes mormor Matilde, en mycket stark kvinnlig karaktär och familjens matriark. Hon dikterar relationerna i familjen, hon är den som godkänner eller ogillar saker, hon berättar för andra vad de ska göra. Hon är väldigt direkt och dominerande, men hon är erfaren. Matildes språkanvändning skiljer sig uppenbarligen från hur andra karaktärer talar: samtidigt som hon är äldst, tillhör hon också en ädel samhällsklass. Hon är samtidigt realistisk, men lite poetisk i sitt tal (”Det värsta är om du ärvt din mors begåvning. Den är så att säga... det betyder dessvärre ingen begåvning alls (Wolff 2016: 222)). Hon står upp mot sin man när han blir upprörd på henne för att ha spenderat pengar. Inte bara kontrollerar hon sin man och sin son, men betar hon sig också så mot sin svärdotter och sitt barnbarn senare: ”Kom ihåg vad jag har sagt, sa hon. Och säg inget till din far om vad vi talat om. Och för allt i världen inte till din mor.” (Wolff 2016: 223) Matilde är dock medveten om hur kvinnor är placerade i ett samhälle till skillnad från män, även om hon har en mer privilegierad social ställning. Därför säger hon till Lucrezia, som fortfarande är väldigt ung och bara börjar skolan:

”Det spelar ingen roll hur man ser ut... Ett bristande utseende är ingen ursäkt för att ge upp och ägna sig åt fetma och okynnesätande. Glädje till en man kan en kvinna alltid ge, hur hon än är beskaffad. Se på mig. Min kropp är inte längre vad den var. Ändå intygar alla män jag är med att glädjen jag ger dem är obeskrivlig! Språken, sa hon, är

det enda som kan få oss kvinnor att lämna våra bojor och flyga över kontinenter” (Wolff 2016: 224)

Hon tycker att det viktigaste hos en kvinna är att utbilda sig, särskilt i språk, för att kunna vara fri. Max dyker upp snart igen och besöker deras egendom för att han vill skriva en bok om Matilde. Han är oförsämd mot Lucrezia, och hans assistent utnyttjar henne utan att någon vet – det är en fantasi om att vara med en kvinna av högre klass, och han erkänner det öppet för henne. Lucrezia känner sig använd och behandlad ”som ett stycke dött kött” (Wolff 2016: 251). Dessa män låtsas bara vara intresserade av de rika kvinnorna för att utnyttja dem så mycket som möjligt. Max vill bara skriva en intressant roman och hans assistent vill uppfylla sina fantasier. Trots att de är en lägre klass än kvinnorna lyckas de utnyttja dem båda, speciellt Max genom manipulation (”Imorgon kommer min dotter.” ”Vad trevligt, sa Max Lamas.” ”Nej, sa mormor. Tyvärr kommer det inte alls att bli trevligt” (Wolff 2016: 256)) och låtsas vara kär i Matilde, som tror på hans bedrägeri.

Oavsett hur starka är de kvinnliga karaktärerna, till slut kommer de alla att användas av män, eller vara beroende av dem, eller båda – det är trots allt en parodi på kvinnliga stereotyper i kärleksromaner. Medan kvinnor söker kärlek, söker män efter sex och makt, dominans och vinst. Ellinor vill bli älskad av Calisto och hon frågar Mildred hur hon kan få det, receptionisten känner sig bekräftad av att Max är intresserad av henne fysiskt, om än bara för en natt; Matilde är förblindad av sin falska kärlek och låter honom komma nära henne, men han vill bara ha information till sitt manuskript. Claudia, Matildes dotter, förstår dock situationen och hon talar emot förhållandet mellan Max och sin mor: ”Ni ser också allvaret i situationen? Jag var tvungen att åka hit. En sextio år gammal opportunist säger sig vara förälskad i min sjuttiofemåriga mor. Ha! Och ni ville att jag bara skulle sitta i parken och dricka kaffe? (...) Det finns något annat bakom. Han vill åt något.” (Wolff 2016: 263) Även om Max försöker manipulera henne och hävdar att han förstår hennes oro, vädjar han till hennes känslor, men Claudia tror honom

fortfarande inte. Han vädjar också till Matildes fåfånga, eftersom hon också nu känner sig validerad av honom och hans ”lust” för henne: ”Som människa är din mor rolig, generös och lojal. Och därtill är hon också en fin älskarinna, men här behåller jag detaljerna för mig själv.” (Wolff 2016: 265) Dock överlistar Claudia honom en sista gång: hon låtsas ångra sitt beteende för att Max ska sänka sitt försvar, men hon kräver att få se hans manuskript. I slutet av romanen går Max till Calistos hus, bara för att hälsas på av Ellinor, som erkänner dramatiskt att ha bränt hans manuskript (”Jag är hemskt ledsen, sa hon... jag är hemskt ledsen. Vill du hämnas så gör det nu. Jag har väntat på dig och din hämnd, se nu till att få det gjort så är vi kvitt sen... Hotar du mig, ropade [Ellinor]” (Wolff 2016: 289)). Romanen slutar med karaktären som den började med, och som verkade vara en av de svagare karaktärerna – men till slut var det hon som ”besegrade” Max, efter att han hade använt och manipulerade andra kvinnor, det var en kvinna som förstörde hans stora verk.

I denna sista tredjedel av romanen har vi kvinnor som är högt placerade i samhället och som talar på ett distinkt sätt, kanske för att framstå som mer prestigefyllda genom sitt språkbruk. Speciellt Lucrezias mormor talar på det mest intressanta sättet, och hon är en slags matriark i familjen som skiljer henne från de andra kvinnliga karaktärerna, som är mer vanliga. Trots det är det de manipulativa och dominerande männen som till slut använder dem. Vi kan särskilt se hur Max är väldigt skicklig på att använda språket för att få det han vill – han vet när han ska vara bossig, och när han ska vädja till känslor och låtsas vara förstående och känslig.

7) Många människor dör som du

Jag kommer att analysera följande berättelser från novellsamlingen: *Ingenmansland*, *Maurice Echeagaray* och *Många människor dör som du*.

7.1) Ingenmansland

I *Ingenmansland* följer vi en detektiv som kommer hem till en kvinna som anlitat honom för att upptäcka om hennes man är otrogen. Det är kvinnan som ställer korta frågor till honom och han förser henne med svar och förklaringar till situationen. Han ser ner på hennes bristande kunskap: ”Har ni erfarenhet av detektiver? Förutom mig, menar jag?... Vi måste ju jobba på ett visst avstånd. Vi kan inte gå fram, sätta objektivet under hakan och säga ”Le”” (Wolff 2009). Till en början har kvinnan och detektiven ett strikt formellt förhållande, även med den formella *ni*. Men det finns en skarp skillnad mellan den initiala artigheten och det förnedrande språket som används för ”den andra kvinnan”: ”Nåväl. Hora. Om ni så vill” (Wolff 2009). Snart blir dock detektiven vulgär och kallar makens älskare stötande namn och hustrun blir lätt häpen. Han stereotypiserar också hustrun och säger att hon är ”kvinnligt svartsjuk” och sedan pressar han henne att prata om intima detaljer om hennes äktenskapliga förhållande, fortfarande med vulgära uttryck. Detektiven missbrukar sin maktposition och säger att han inte kommer att lämna, och han går över till att använda *du*, medan kvinnan håller sig på avstånd och hotar att ringa polisen som svar på detektivens sexuellt nedsättande förolämpningar. Hela tiden försöker kvinnan vara artig, till och med erbjuder honom mat, men detektiven gör narr av henne: ”Förlåt, men detta är skrattretande. Ni sitter där med er kallnande mat på spisen medan han förlustar sig med en annan kvinna. Ni är alldeles outhärdlig. Han måste hata er” (Wolff 2009). Hela tiden vill kvinnan prata om detektivrapporten om sin man, men han vägrar, och då måste hon fysiskt tvinga honom genom att binda honom vid sängen (”Kom nu. Lägg dig på magen. Böj knäna,

lägg fötterna mot rumpan. Sådär. Händerna fastbundna på ryggen, sedan en sladd om vristerna och samma sladd runt halsen. Det är en mycket rolig lek. Ligg still” (Wolff 2009)). Dock förblir hon fortfarande verbalt artig och formell mot honom, medan han förbannar. I slutet av berättelsen kommer hennes man tillbaka från resan.

Det är intressant att notera titeln på denna berättelse, eftersom den förmodligen syftar på kvinnan som inte ”tillhör” någon. Hennes man har en älskarinna, och det är därför detektiven försöker förföra henne med våld och få henne att ”tillhöra” honom. Som kvinna, ses hon som egendom, och i sitt tal är hon ganska respektfull, håller ett formellt avstånd, fram till det kritiska ögonblicket då hon måste agera dominant för att få som hon vill – mer information om sin mans affär. I början är detektiven respektfull och formell också, men börjar snabbt visa kvinnohat, och precis som andra Wollfs manliga karaktärer är han fokuserad på att få vad han vill, oavsett medel.

7.2) Maurice Echeagaray

Huvudpersonerna i den här historien är en ung kvinna Almudena och Maurice som är en affärsman som anställer henne i sitt företag. Det blir genast en uppenbar klasskillnad, och kvinnan erkänner att hon inte är en professionell arbetare, medan Maurice kommenterar hur hon har vuxit, vilket kan verka lite nedlåtande. Han försöker försiktigt avvisa henne (”Jag anställer bara proffs... Skulle du kalla dig ett proffs?” (Wolff 2009)), men hon är ihärdig och så småningom låter hon henne svara på telefonsamtal åt honom. Den unga kvinnan är lekfull: mot kompensation ber hon till exempel Maurice berätta en hemlighet för henne, vilket är ett väldigt oprofessionellt beteende. Dock skrattar han och uppfyller hennes önskan. Det finns en annan anmärkningsvärd kvinnlig karaktär i den här historien – den nya medarbetaren, Rebeca, som huvudkaraktären omedelbart ogillar. Rebeca är mycket mer utbildad och professionell, och

hon använder det för att vara dömande mot den yngre kvinnan, och hon kommenterar till och med hennes kroppsuppfattning, kanske för att må bättre med sig själv eftersom hon är äldre ("Jag får se. Herregud Almudena, var inte löjlig. Kvinnor emellan, och vare sig vi gillar varandra eller inte, jag kan väl få se om du har celluliter människa!") (Wolff 2009). Eftersom den yngre kvinnan är hierarkiskt lägre i ålder, utbildning och har ett ganska oviktigt jobb i företaget, får hon inte kommentera sina överordnade, medan Rebeca öppet kommenterar hennes idéer och förslag. Maurice är dock lite beskyddande gentemot Almudena och han uppmuntrar henne att hennes tid kommer snart, och då kommer hon också att få några förmåner på jobbet. Rebeca fortsätter att vara den dominerande karaktären i berättelsen, till exempel kräver hon att få dansa med sin chef på en sammankomst, och hon ställer det inte som en fråga, utan som ett imperativ, trots att hon är en anställd. Företaget misslyckas till slut och måste flytta, så Almudena förlorar jobbet.

I den här berättelsen finns det en sällsynt förekomst av en manlig karaktär i maktposition som inte missbrukar den positionen och inte förgriper sig på kvinnorna som är underordnade honom. Han hyser till och med huvudpersonens ungdomliga humor och uppmuntrar henne. Å andra sidan är Rebeca en av de typiska starka kvinnliga karaktärerna, med mer negativa konnotationer, som är krävande, dömande och tar kontroll så mycket de kan. Almudena är artig, men ändå uthållig, och hennes ålder och lägre position är uppenbara i hennes tal, men de skildras inte negativt – det är helt enkelt hennes personlighet och status.

7.3) Många människor dör som du

Den här historien handlar om en universitetsprofessor som är gift, men som har älskarinnor som många andra karaktärer av Lina Wolff. Hans första älskarinna är en student som heter Jennifer, och de har ett typiskt förhållande mellan någon i en högre position och någon som är yngre och

mindre erfaren: ”Inte sån hunger. Metaforer, Jennifer... Då säger jag det igen: Är du hungrig?” (Wolff 2009). Vincente använder ett mer stiliserat språk som hon inte omedelbart förstår, vilket vi redan har sett i förhållandet mellan Ellinor och Calisto. Hans kollega Inclán delar hans sätt att tala: utbildad, komplex, kanske till och med pretentiös: ”Många människor dör som du, sa Inclán sen. Förslutningsdöden är faktiskt den vanligaste döden av alla. Vilken statistik som helst visar att syrebrist är den vanligaste dödsorsaken” (Wolff 2009). Inclán känner till Vincentes släktskap med Dantes verk, så han presenterar honom för Beatriz, en annan älskarinna uppkallad efter kärleksintresset i Dantes Komedin (”Hon är en blomma att plocka för din hand, Vicente” (Wolff 2009)). Detta speglar deras gemensamma smak av konst som stereotyp förväntas av intellektuella och högre klasser. Med Beatriz mår Vincente bättre om sig själv, men han har svårt att uttrycka sina känslor med ord: ”Jag känner mig så arg på orden, sa han. När jag säger alla de här sakerna låter det så banalt! Det är som att det gått inflation i alla vackra uttryck, och när man väl behöver dem, när man väl förflyttas till en annan dimension, då finns det inget att uttrycka sig med...” (Wolff 2009). Detta fortsätter språkstilen som används av så kallade intellektuella och konstnärer i *De polyglotta älskarna* med olika stilfigurer i sina dramatiska tal, samtidigt som de försöker förklara något för kvinnor. I slutet får vi reda på att Inclán kontrollerade affären hela tiden, och han överlistade Vincente trots att han till synes var på samma nivå som han. ”Vi menade bara väl. Du höll på att dö förslutningsdöden. Beatriz ville ha ett äventyr, vårt sexliv stod lite stilla och jag tänkte... att det var bra om det var du, och inte någon annan. Låt oss säga att jag gav dig ”artificiell andning”, och Beatriz möjligheten att äta något annat än det gamla vanliga till middag. Dessutom heter hon inte Beatriz. Det hittade vi bara på för att det skulle passa i din Dantevärld,” förklarar Inclán (Wolff 2009). I denna novell användes kvinnan igen som ett föremål för att passera och kontrollera, både verbalt eller fysiskt. De två män som är högutbildade universitetsanställda använder en annan språkstil än kvinnliga karaktärer i berättelsen, som pratar väldigt lite och på ett enklare sätt. Genom sitt språk etablerar

de dominans över kvinnor i berättelsen, men det är anmärkningsvärt att kvinnorna också är yngre och i mindre privilegierade positioner än männen.

8) Slutsats

Även om det är svårt att strikt definiera vad som exakt är kön, genus och social klass, eftersom det beror på olika fysiska, sociala och personliga aspekter, är det obestridligt att det finns vissa skillnader i hur olika kön och människor av olika klasser använder språk. Detta har egentligen visat sig i många sociolingvistiska studier genom historien. Språket är ett mycket viktigt sätt att uttrycka sin identitet, men det deltar också i identitetskonstruktionen – de är odelbara. I detta mastersarbete har jag försökt tillämpa informationen, som jag samlat in under läsningen av uppmärksammade studier, om hur dessa kategorier kan ses i språkbruk på olika karaktärer i två böcker av en viktig samtida författare inom svensk litteratur, Lina Wolff. Det var intressant att se hur hon skildrar kvinnor och män från olika samhällsklasser och hur de skiljer sig åt i sitt tal, under vilka omständigheter och med vilka mål. Jag har förväntat mig att hitta många av de sociolingvistiska stereotyper som tillämpas på karaktärerna i boken, men det har inte varit fallet.

Jag har funnit att, även om några karaktärer håller sig till vad som anses vara stereotypisk för deras klass eller kön, är vissa atypiska och inte passar den förväntade uttrycksformen. Det finns kvinnor som är beroende av män, som är intresserade av att bli älskade och validerade; de kan vara undergivna och till och med ganska formella i vissa situationer. Men finns det också kvinnliga karaktärer som är mer självständiga, dominerande och envisa, några av dem förbannar lika ofta som män gör. De är mer eller mindre ”feminina”, men ingen av dem visar alla förväntade sätt att tala. Kvinnorna som tillhör vissa lägre klasser talar i kortare yttranden, ställer enkla frågor, medan de mer bildade och rika använder mer komplext tal och rikare bildspråk. De kan framstå som fåfänga och nedlåtande i sina relationer till de hierarkiskt lägre karaktärerna. Wolffs män är nästan alltid medlemmar i högre klasser, med bra betalda jobb och höga positioner på jobbet, vilket återspeglas i deras sätt att tala – mer komplexa meningar, ständiga förklaringar av ”svåra” ämnen och tankar, metaforer. Olika manliga karaktärer i både

romanen och novellerna, uttrycker dock sina känslor på ett sårbart sätt, vilket anses vara en mer feminin egenskap. Emellertid beter de sig ofta respektlöst mot kvinnor och är redo att göra vad som helst för att uppnå sina mål, även när det innebär att lura och använda de kvinnliga karaktärerna. Många av dem använder ett skadligt språk mot kvinnor och är mycket krävande och dominerande även när det kommer till intima relationer.

Eftersom dagens samhälle strävar mer och mer mot jämställdhet och acceptans av icke-traditionella könsuttryck, måste språket förändras för att möta denna utveckling. Detta område är därför fullt av potential för framtida studier av språkförändringar parallellt med sociala förändringar, och hur det kan representeras i konsten, särskilt litteraturen.

9) Litteraturförteckning

Amar-Pettersson, Fatima och Olsson, Amanda. *Boys will be boys (and girls will be girls)? En innehållsanalys av biståndsutredningar utifrån kön och genus*. Örebro Universitet. 2016.

Bergvall, Victoria L. "Toward a Comprehensive Theory of Language and Gender." *Language in Society*, Vol. 28, No. 2, *Communities of Practice in Language and Gender Research*, 1999. pp. 273-293.

Bertoša, Mislava. "Jezične promjene i feministička kritika jezika." *Revija za sociologiju*, vol. 32. 2001. pp. 63-75.

Bosseldal, Ingrid. "Lina Wolff balanserar om seendet." *Göteborgs-posten*, 29. nov. 2016. <https://www.gp.se/kultur/kultur/lina-wolff-balanserar-om-seendet-1.4000458>

Bourdieu, Pierre. *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Harvard University Press. 1996.

Bucholtz, Mary och Hall, Kira. *Gender Articulated: Language and the Socially Constructed Self*. Routledge. 2009.

Bucholtz, Mary. "From 'sex differences' to gender variation in sociolinguistics." University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics, vol. 8, iss. 3, 2002. pp. 33-45.

Butler, Judith. "Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory." *Theatre Journal*, vol. 40, no. 4, 1988. pp. 519-531

Cameron, Deborah. "Gender, Language, and Discourse: A Review Essay." *Signs*, vol. 23, no. 4, 1998. pp. 945-973.

Edlund, Ann-Catrine, Erson, Eva, och Milles, Karin. *Språk och kön*. Norstedts akademiska förlag, 2007.

Edwards, John. *Language and Identity: An Introduction*. Cambridge University Press. 2009.

Eliasoph, Nina. "Politeness, Power, and Women's Language: Rethinking Study in Language and Gender." *Berkeley Journal of Sociology*, Vol. 32, 1987. pp. 79-103

Halliday, M. A. K. *Language as Social Semiotic*. Hodder Arnold. 1978.

Holmes, Janet. *An Introduction to Sociolinguistics*. Routledge. 2013.

Håkansson, Gisela och Norrby, Catrin. *Introduktion till sociolingvistik*. Studentlitteratur. 2015.

Johansson, Hannah. "Här anses Sverige vara full av manshatare." *Expressen*, 23. aug. 2019. <https://www.expressen.se/kultur/hanna-johansson/har-anses-sverige-vara-fullt-av-manshatare/>

Mallinson, Christine. "Social Class, Social Status and Stratification: Revisiting Familiar Concepts in Sociolinguistics." *University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics*, vol. 13, iss. 2, 2007. pp. 149-163.

Milroy, Lesley och Milroy, James. "Social Network and Social Class: Toward an Integrated Sociolinguistic Model." *Language in Society*, vol. 21, no. 1, 1992. pp. 1-26.

Pinter, Kornelija. "Spol/rod između teorije uljudnosti i feminističke lingvistike." *Nova Croatica*, 2005. pp. 385-400.

Schwartz, Nils. "Lina Wolff / Många människor dör som du." *Expressen*, 1. aug. 2009. <https://www.expressen.se/kultur/bocker/lina-wolff--manga-manniskor-dor-som-du/>

KORPUS:

Wolff, Lina. *De polyglotta älskarna*. Albert Bonniers förlag. 2016.

Wolff, Lina. *Många människor dör som du*. Albert Bonniers förlag. 2009. (e-book)